

Onderwijs: ontwikkeling breedte en zwaartepunten universiteiten en hogescholen in de periode 2006-2015

Achtergronddocument 4

bij Stelselrapportage 2016

Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek

De Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek is door de staatssecretaris van OCW in februari 2012 ingesteld om de voorstellen, voortgang en resultaten van de universiteiten en hogescholen te beoordelen in het kader van de prestatieafspraken. Vanaf 2013 rapporteerde de commissie in dat verband op verzoek van de minister van OCW en de bewindslieden van EZ ook jaarlijks over 'de voortgang van het proces van profilering in het hoger onderwijs en onderzoek' op het niveau van het stelsel van het hoger onderwijs en onderzoek. Dit is de vierde en laatste van deze jaarlijkse rapportages. Waar nodig worden onderwerpen uit de Stelselrapportage nader uitgewerkt of toegelicht in achtergronddocumenten. Dit achtergronddocument 5 behoort bij de Stelselrapportage 2016. De volgende achtergronddocumenten zijn beschikbaar:

- *Studiesucces en onderwijskwaliteit: een overzicht van de stand van zaken in 2015 bij de verplichte indicatoren*, Achtergronddocument 1, Stelselrapportage 2016, Review Commissie Hoger Onderwijs en Onderzoek
- *Onderwijsdifferentiatie bij universiteiten en hogescholen in de prestatieafspraken*, Achtergronddocument 2, Stelselrapportage 2016, Review Commissie Hoger Onderwijs en Onderzoek
- *Onderwijsaanbod bij universiteiten en hogescholen in de prestatieafspraken*, Achtergronddocument 3, Stelselrapportage 2016, Review Commissie Hoger Onderwijs en Onderzoek
- *Onderwijs: ontwikkeling breedte en zwaartepunten universiteiten en hogescholen in de periode 2006-2015*, Achtergronddocument 4, Stelselrapportage 2016, Review Commissie Hoger Onderwijs en Onderzoek
- *Zwaartepunten in het onderzoek bij universiteiten en hogescholen*, Achtergronddocument 5, Stelselrapportage 2016, Review Commissie Hoger Onderwijs en Onderzoek
- *Valorisatie en regionale betrokkenheid*, Achtergronddocument 6, Stelselrapportage 2016, Review Commissie Hoger Onderwijs en Onderzoek

Achtergronddocument 4 bij de Stelselrapportage 2016 is geschreven door Frans Kaiser (CHEPS)

Deze stelselrapportage is een uitgave van de

Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek

Postbus 556

2501 CN Den Haag

www.rchoo.nl

info@rchoo.nl

Het is toegestaan (delen van) de inhoud van deze publicatie te citeren of te verspreiden mits daarbij de RCHOO en deze publicatie als bronnen worden vermeld.

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.

Inhoud

1	Inleiding.....	4
2	Breedte van het opleidingsaanbod	4
3	Zwaartepunten in het opleidingsaanbod	8
4	Marktaandeel: de verdeling tussen de instellingen.....	11
5	Ontwikkeling in twee profielkenmerken gecombineerd	13
5.1	WO.....	13
5.2	HBO.....	15
6	Conclusies	16
7	Gebruikte gegevens	17
	Bijlage 1: Figuren breedte van het opleidingsaanbod.....	18
	Bijlage 2: Figuren zwaartepunten (spreiding).....	23
	Bijlage 3: Figuren marktaandeel: verdeling over opleidingen	26

1 Inleiding

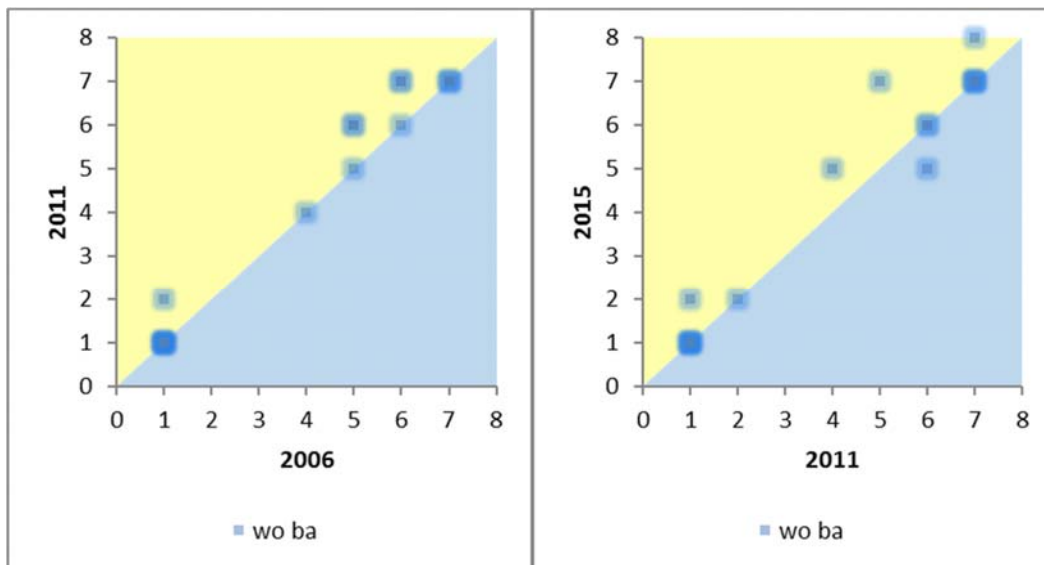
Als achtergrond bij paragraaf 2.7 in de Stelselrapportage 2015 gaat de Reviewcommissie (RC) in dit document nader in op drie bepalende kenmerken van het onderwijsprofiel van universiteiten en hogescholen. Allereerst (paragraaf 2) komt de vraag aan de orde op welke kennisgebieden (HOOP-sectoren/opleidingen) universiteiten en hogescholen opleidingen aanbieden. Dit is een vraag naar de breedte van het opleidingsaanbod. Vervolgens gaan we in op de verdeling van de instroom over de opleidingen binnen een instelling (paragraaf 3: zwaartepunten) en op het aandeel van de instroom in een bepaalde opleiding aan een instelling binnen Nederland (paragraaf 4: het marktaandeel).

2 Breedte van het opleidingsaanbod

Onder breedte van het opleidingsaanbod verstaan we het aantal kennisgebieden waarop een instelling opleidingen aanbiedt. Een 'kennisgebied' wordt geoperationaliseerd als HOOP-sector en 'opleiding' als opleiding waarin daadwerkelijk instroom heeft plaatsgevonden. De veranderingen in breedte van het opleidingsaanbod zijn in de periode 2006-2015 per saldo beperkt geweest. De bijbehorende figuren zijn in bijlage 1 ondergebracht.

Zes universiteiten hebben het aanbod (bachelor en master) met nieuwe opleidingen in één sector verbreed en drie met twee sectoren. De verbreding heeft vooral bij het aanbod van de bachelor opleidingen plaatsgevonden (bij acht universiteiten) en vond zowel in de eerste deelperiode (2006-2011) als in de tweede deelperiode plaats, vooral in opleidingen 'liberal arts and sciences' (in de sector 'sector overschrijdend'). Opvallend is dat één universiteit de breedte van het bacheloraanbod heeft gereduceerd (door een opleiding in de sector natuur te beëindigen (in 2012). Bij de masteropleidingen is er minder sprake van verbreding (bij drie universiteiten).

Figuur 1: Aantal HOOP-sectoren waarin bachelor opleidingen zijn aangeboden, wo, 2006-2015

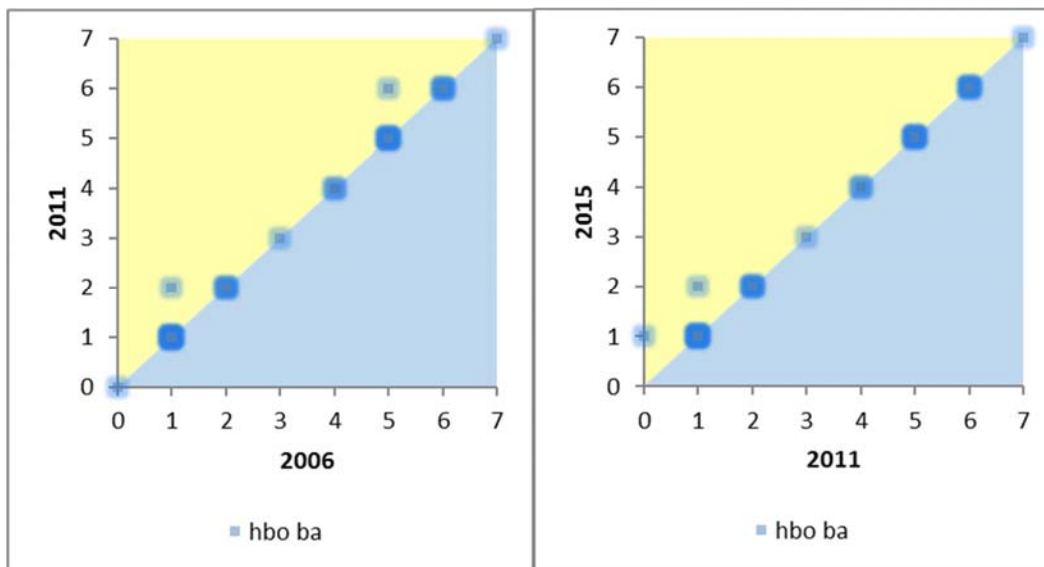

Bij vier hogescholen is het bachelor aanbod in de periode 2006-2015 verbreed met opleidingen in één nieuwe HOOP sector (zie Figuur 2).

Bij de uitsplitsing naar niveau valt op dat bij de Ad's aanvankelijk (periode 2006-2011) alle negentien hogescholen die ad-opleidingen aanboden het opleidingsaanbod hebben verbreed (hetgeen te verwachten was omdat de Ad's in die periode zijn opgestart), maar dat sinds 2011 bij vier hogescholen het aantal sectoren waarin Ad's zijn aangeboden is teruggelopen. Bij drie hogescholen was in die periode nog wel sprake van verbreding van het Ad-aanbod.

In diezelfde deelperiode heeft er een duidelijke verbreding van het aanbod van master opleidingen door hogescholen plaatsgevonden: zes hogescholen hebben in die periode hun eerste master opleiding opgestart en zes hebben hun master aanbod naar een andere sector uitgebreid. Die situatie is in de tweede deelperiode (2011-2015) nauwelijks veranderd.

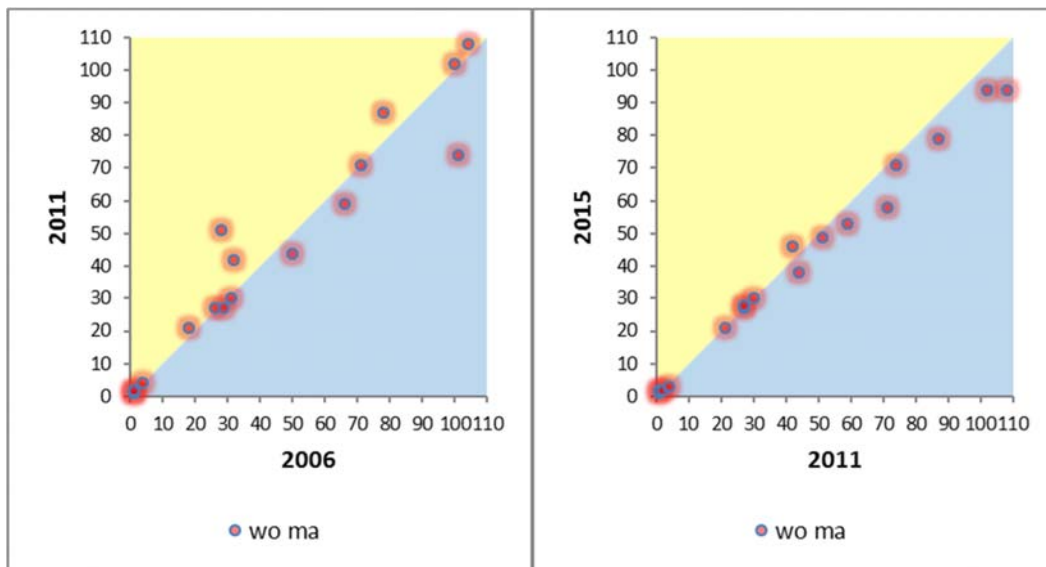
Figuur 2: Aantal HOOP-sectoren waarin bachelor opleidingen zijn aangeboden, hbo, 2006-2015

Het gebruik van de HOOP sectoren als primair indelingscriterium van kennisgebieden is niet onomstreden. Het gebruik van tien kennisgebieden is een vrij grofmazige indeling die de finesses van de ontwikkelingen in de breedte van het opleidingen aanbod kan verhullen. Daarnaast zou het gebruik van de indeling bij de toedeling van opleidingen aan kennisgebieden soms arbitrair kunnen zijn, met name als het gaat om grensgebieden tussen twee kennisgebieden. Ter aanvulling wordt daarom gekeken of er een ontwikkeling in het aantal opleidingen heeft plaatsgevonden. Als er meer opleidingen van een bepaald niveau zijn aangeboden is de breedte toegenomen.

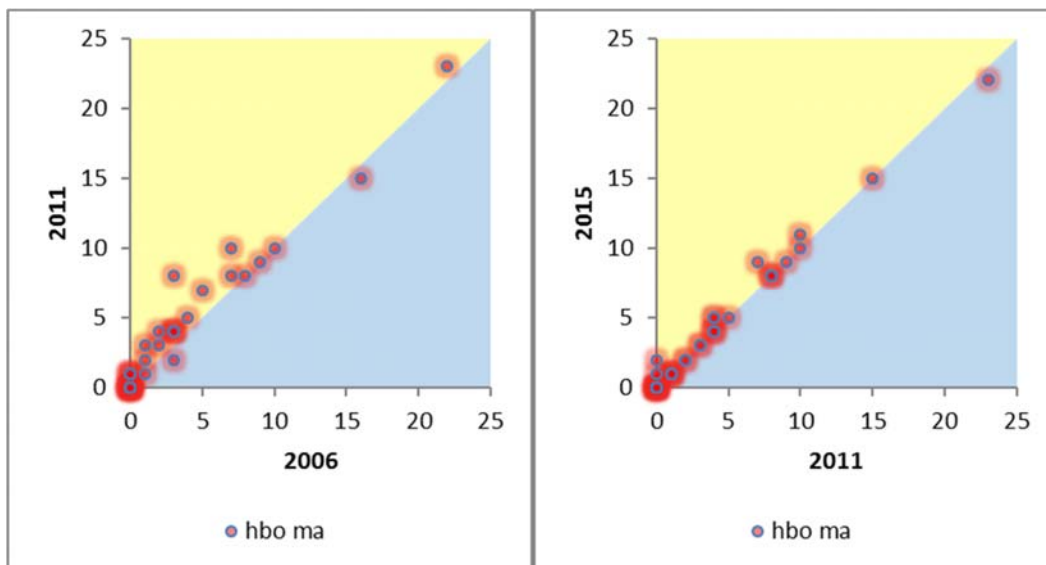
Figuur 18 laat zien dat het bachelor aanbod van de universiteiten relatief stabiel is geweest; waar het wel is veranderd betrof het vaker een daling dan een stijging van het aantal opleidingen. Omdat de ontwikkeling op HOOP-sectorniveau geen 'versmalling' laat zien duidt dit op een beperking van het opleidingsaanbod binnen de HOOP-sectoren (bijvoorbeeld door verbreding of samenvoeging van opleidingen). Bij de masteropleidingen zien we een gemengd beeld waarbij in de eerste deelperiode een aantal universiteiten het aanbod heeft verminderd en een aantal het aanbod heeft vergroot terwijl in de tweede deelperiode alle universiteiten het aanbod hebben ingekrompen of gestabiliseerd (Figuur 3). Ook hier laat de vergelijking met de ontwikkeling naar HOOP-sector zien dat de beperking binnen de sectoren heeft plaatsgevonden.

Figuur 3: Aantal aangeboden masteropleidingen, wo, 2006-2015

Bij de hogescholen laat de ontwikkeling van het aanbod van Ad-opleidingen op HOOP-sectorniveau eenzelfde beeld zien als op opleidingniveau: in de eerste deelperiode een verbreding en in de tweede deelperiode een gemengd beeld van verbreding, stabilisatie en versmalling (Figuur 12). Ook op het bachelorniveau levert de verfijning naar opleidingniveau geen nieuwe inzichten op (relatief stabiel, zie Figuur 14). Op het masterniveau is de grote lijn ook hetzelfde (verbreding in de eerste deelperiode en stabilisatie in tweede deelperiode), hoewel op opleidingniveau er iets meer sprake lijkt te zijn van verbreding van het opleidingsaanbod (Figuur 4). Dit heeft dan voor een belangrijk deel binnen de sector plaatsgevonden.

Figuur 4: Aantal aangeboden masteropleidingen, hbo, 2006-2015

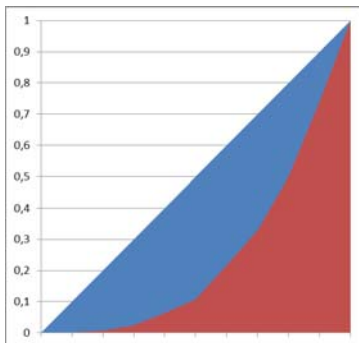

3 Zwaartepunten in het opleidingsaanbod

Het bestaan van zwaartepunten kunnen we onder andere aflezen aan de verdeling van de instroom van studenten over de aangeboden opleidingen; hoe schever die verdeling is hoe meer er sprake is van zwaartepunten. Als de instroom gelijk over alle aangeboden opleidingen is verdeeld is de scheefheid nul of beperkt en is er dus geen zwaartepunt. Als er één of enkele grote opleidingen zijn en een aantal kleine dan is de scheefheid groot en is er dus sprake van één of meer zwaartepunten. De maat die hiervoor wordt gebruikt is de Gini-coëfficiënt.

Berekening Gini-coëfficiënt

Bij de berekening van de Gini-coëfficiënt wordt het verschil berekend tussen de daadwerkelijke verdeling over een aantal categorieën en de gelijke verdeling over die categorieën. In de figuur wordt dit weergegeven door het gebied tussen de 45 graden lijn (gelijke verdeling) en de Lorenz curve. Hoe schever de verdeling hoe groter het ingesloten (blauwe) gebied.

Bij de berekening van de Gini-coëfficiënt voor de verdeling van de instroom over de opleidingscodes (ISAT) worden allereerst de opleidingscodes oplopend gesorteerd naar instroom. Vervolgens worden de volgende stappen genomen:

- Bepaal hoe groot het aandeel van de instroom in opleidingen is bij gelijke verdeling (p_i).
- Bepaal voor iedere opleidingscode het aandeel van de instroom in de totale instroom (q_i).
- Bereken voor iedere opleidingscode het verschil tussen het gecumuleerde daadwerkelijke aandeel (q) en de helft van het daadwerkelijk aandeel (q) en vermenigvuldig dat met het aandeel bij gelijke verdeling (p).
- Sommeer de uitkomst van de vorige stap voor alle opleidingen (x).
- Vermenigvuldig de som (x) met twee trek dit getal af van 1.

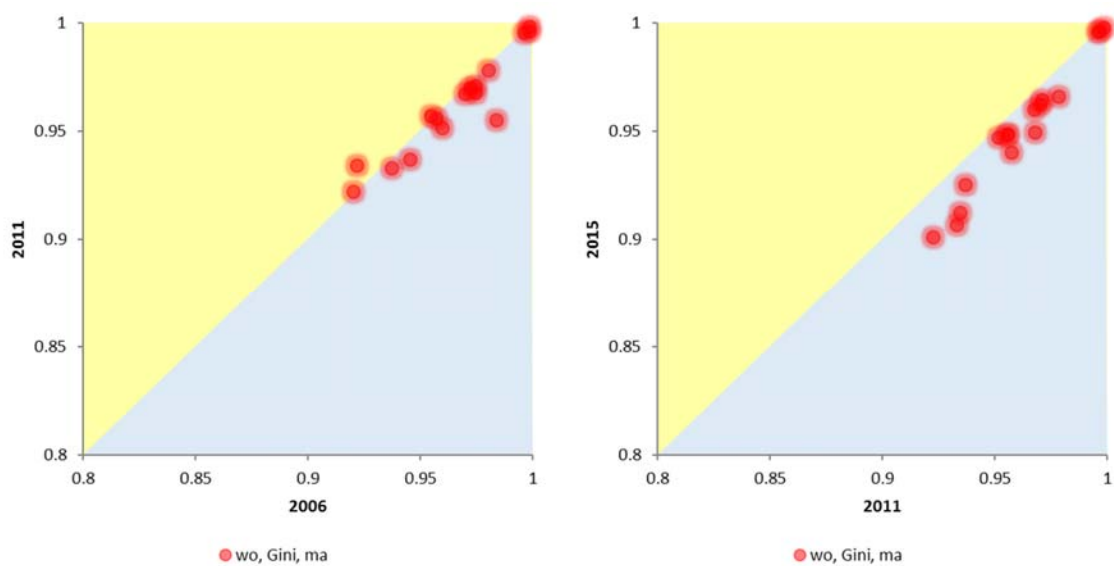
Als referentiekader voor de Gini-coëfficiënt nemen we alle opleidingen waarin studenten zijn ingestroomd binnen de sector (hbo of wo). Als we de Gini-coëfficiënt voor het bacheloraanbod in het hbo berekenen kijken we dus naar de spreiding van de bachelorinstroom van een hogeschool ten opzichte van alle in Nederland aangeboden bacheloropleidingen (waarin studenten zijn ingestroomd)¹.

¹ Verschillen in de breedte van het onderwijsaanbod zijn van invloed op de verschillen in spreiding: instellingen met een smal aanbod zullen een grotere mate van scheefheid in de spreiding van hun aanbod vertonen dan instellingen met een breed aanbod.

De ontwikkeling in de spreiding van de instroom binnen de instellingen is weergegeven in twee figuren waarin de spreiding in 2006 is gecombineerd met de spreiding in 2011, respectievelijk 2011 met 2015. Ligt een instelling (iedere rode stip geeft een instelling weer) boven de diagonaal (in het gele gebied) dan is de Gini toegenomen, is de spreiding binnen de instelling afgenomen en is er dus sprake van een ontwikkeling richting zwaartepunt.

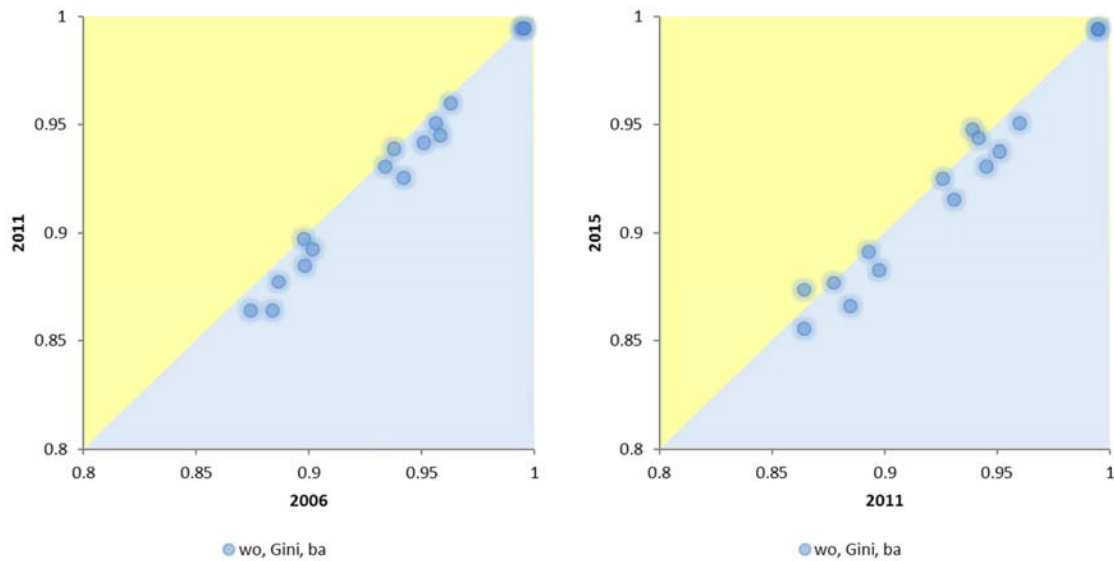
Bij vrijwel alle universiteiten is de verdeling van de instroom in het masteraanbod in de loop der jaren minder scheef geworden en is er dus minder sprake van een zwaartepunt. Bij drie universiteiten is het aanbod aan het eind van de eerste deelperiode iets minder gelijk verdeeld dan aan het begin en bij twee universiteiten is dat het geval aan het einde van de tweede deelperiode (zie Figuur 5).

Figuur 5: Zwaartepunten in wo master: spreiding binnen instellingen

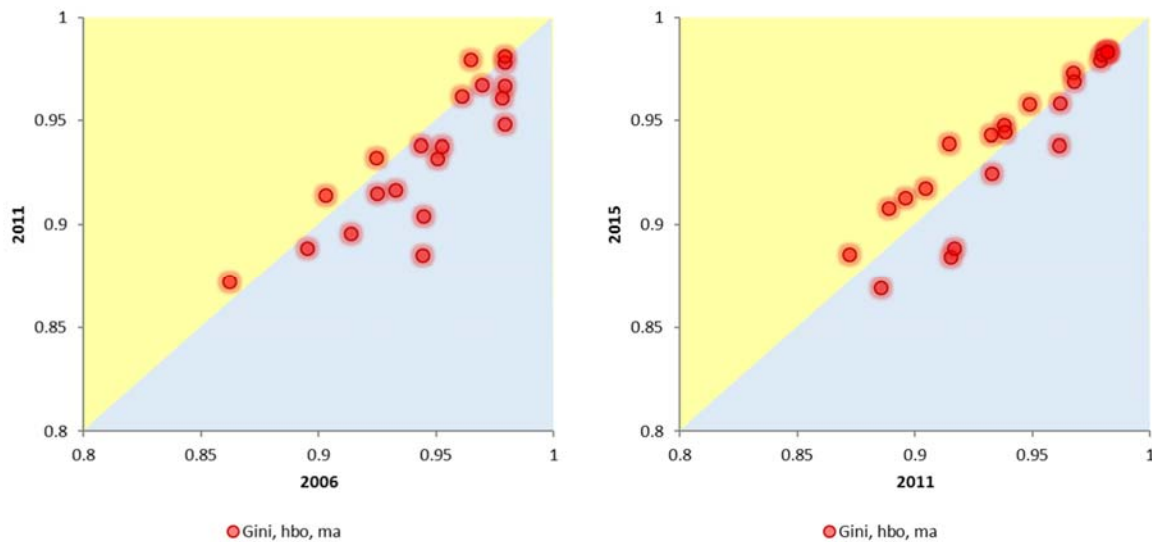
In het **bacheloraanbod** (Figuur 6) kunnen we iets meer zwaartepunten zien ontstaan. In de eerste deelperiode (2006-2011) is de instroom bij ruim een kwart van de universiteiten aan het eind van de periode scheef verdeeld dan aan het begin (meer duidelijke zwaartepunten) en in de tweede deelperiode is dat bij twee universiteiten niet het geval.

Figuur 6: Zwaartepunten in wo bachelor: spreiding binnen instellingen

In de hbo sector is het beeld, door de grotere variëteit in omvang en aantal van de aangeboden opleidingen en het aantal instellingen meer gemengd dan in het wo. In het aanbod van **masteropleidingen** (Figuur 7) zijn er in de eerste deelperiode minder hogescholen waar de instroom schever is geworden en veel hogescholen waar de instroom meer gelijk verdeeld is. In de tweede deelperiode ligt die balans iets anders (iets minder richting zwaartepunten).

Figuur 7: Zwaartepunten in hbo master: spreiding binnen instellingen

De instroom in **bacheloropleidingen** is bij de meeste hogescholen meer gelijk verdeeld geworden (minder zwaartepunten). In de eerste deelperiode is nog een balans tussen het aantal hogescholen waar de verdeling van de instroom schever en hogescholen waar de instroom minder scheef is geworden,

maar in de tweede deelperiode is het beeld duidelijk verschoven richting meer gelijke verdeling/ minder zwaartepunten.

De meeste **Ad**-opleidingen zijn tijdens de eerste deelperiode opgestart. Vandaar dat uitspraken over zwaartepunten hier alleen op de tweede deelperiode betrekking hebben. Daarbij zien we dat bij een groot deel van de hogescholen die meer dan één Ad-opleidingen aanbieden de instroom iets schever verdeeld is maar dat er ook een aantal is waar de instroom gelijk over de opleidingen is verdeeld geraakt (Figuur 25).

4 Marktaandeel: de verdeling tussen de instellingen

Als derde bepalende profielkenmerk kijken we ook naar de verdeling van de instroom naar kennisgebied / opleiding. Voor de meeste opleidingen geldt dat ze aan meer dan één instelling worden aangeboden. Bij deze invalshoek kijken we per opleiding of de instroom in de opleiding verdeeld is over veel instellingen of geconcentreerd is bij één of enkele instellingen. Het marktaandeel geeft aan welk deel van de totale instroom in een specifieke opleiding (bijvoorbeeld bachelor psychologie) instroomt in een bepaalde instelling. Wordt een opleiding slechts aan één instelling aangeboden dan is het marktaandeel 100%. In het onderstaande worden de marktaandelen per instelling over alle aangeboden opleidingen opgeteld. Dit geaggregeerde marktaandeel wordt uitgedrukt in de concentratiegraad². Als er veel studenten instromen in opleidingen waarin de instelling een klein marktaandeel heeft dan is het geaggregeerde marktaandeel van de instelling gering; stromen er veel studenten in in opleidingen waarin de instelling een groot marktaandeel heeft dan is het geaggregeerde marktaandeel groot. Ook het aantal opleidingen speelt een rol: instellingen die veel opleidingen met een groot marktaandeel hebben zullen een groter geaggregeerd marktaandeel hebben dan instellingen die weinig opleidingen met een groot marktaandeel hebben.

Bij de universiteiten is er in het **masteraanbod** (Figuur 8) duidelijk sprake van vermindering van marktaandelen: de concentratiegraad neemt in beide deelperioden voor vrijwel alle universiteiten af. De instroom neemt toe in opleidingen waar de universiteiten een relatief beperkt marktaandeel hebben cq neemt af in opleidingen waarin de universiteiten een relatief groot marktaandeel hebben. In het aanbod van **bacheloropleidingen** (Figuur 26) zijn er duidelijke verschillen tussen beide deelperiodes. In de eerste deelperiode was er sprake van een afname in marktaandeel bij de meeste universiteiten maar in de tweede deelperiode is dat beeld veranderd: er zijn meer universiteiten die de instroom in de

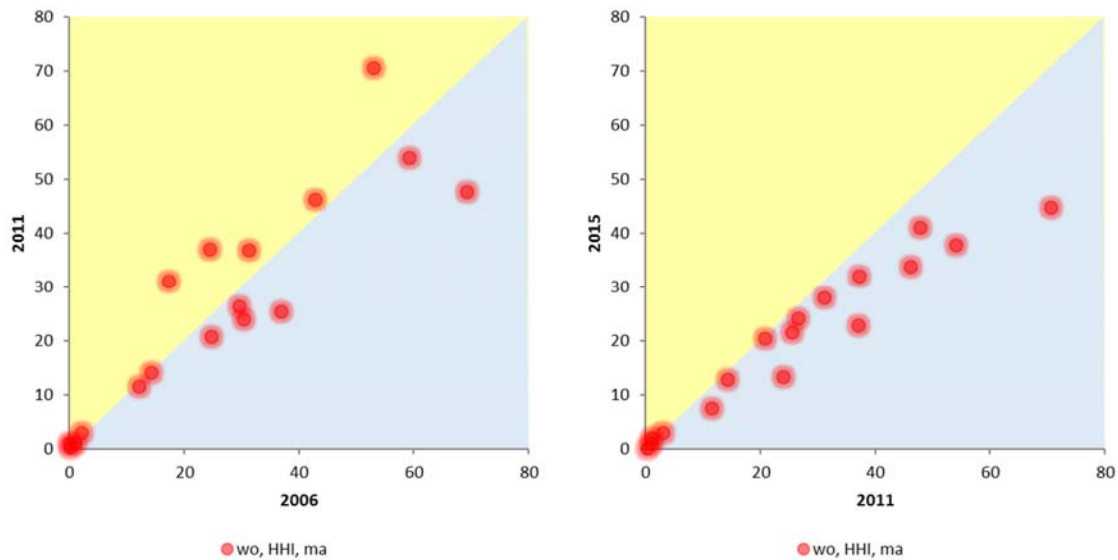
² Voor het bepalen van de concentratiegraad is gebruik gemaakt van de Herfindahl index (HHI). Bij de berekening van de HHI wordt per kennisgebied (opleiding) het marktaandeel berekend en dit wordt gewogen met het marktaandeel. De scores worden vervolgens per kennisgebied (opleiding) opgeteld voor iedere instelling

$$HHI = \sum_{i=1}^n MA_i * MA_i$$

Waarbij MA_i het marktaandeel van de instelling in opleiding i is en n het aantal opleidingen dat de opleiding aanbiedt.

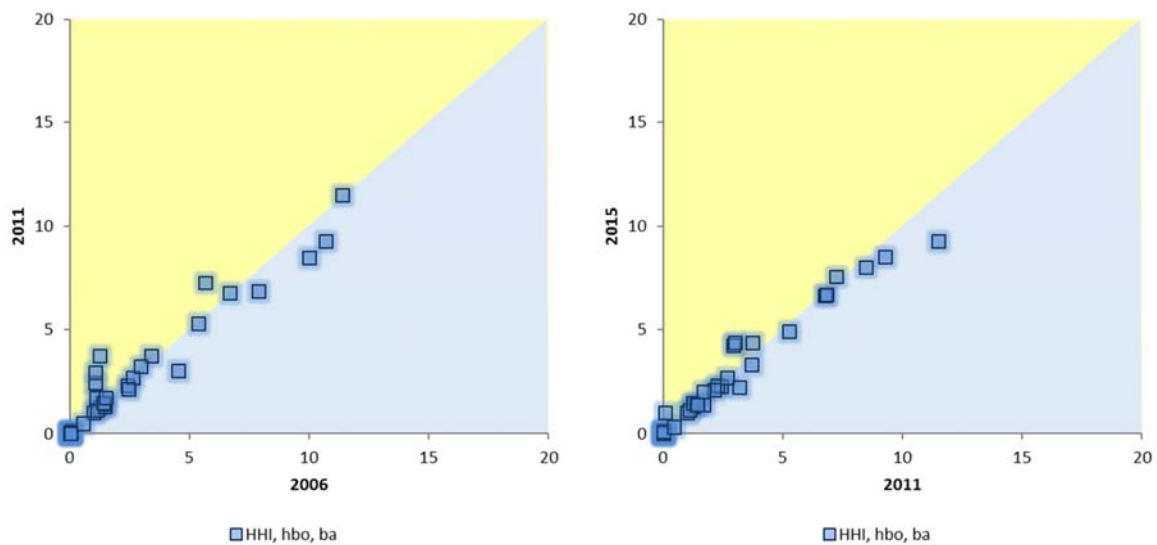
bacheloropleidingen waar ze een groot marktaandeel in hebben relatief zien toenemen dan universiteiten waar die instroom daalt.

Figuur 8: Marktaandeel: concentratie in master aanbod universiteiten

In de hbo sector zien we marktaandelen in het aanbod van **master**opleidingen vooral in de eerste deelperiode groeien (Figuur 28); in de tweede deelperiode is de groei van marktaandelen veel minder zichtbaar. In de instroom in **bachelor**opleidingen is het verschil tussen de twee deelperioden nog duidelijker (Figuur 9) . In de eerste deelperiode is bij een tiental hogescholen sprake van een groei in het marktaandeel terwijl die beweging in de tweede deelperiode geheel verdwenen is. In het aanbod van Ad-opleidingen zien we dat een groot deel van de opleidingen unieke opleidingen zijn (Figuur 30).

Figuur 9: Marktaandeel: concentratie in bachelor aanbod hogescholen

5 Ontwikkeling in twee profielkenmerken gecombineerd

Door de resultaten van de analyses van de kenmerken zwaartepunten en marktaandeel bij elkaar te brengen verwachten we een meer omvattend beeld van de ontwikkeling in de profielen in het onderwijsaanbod te kunnen presenteren.

Als het aantal instellingen waar het marktaandeel van het aanbod is gegroeid en waar de verdeling van het aanbod binnen de instelling schever is geworden dan onderscheiden de profielen van die instellingen zich meer van de andere instellingen. In de onderstaande figuren is een beweging richting rechterbovenhoek een beweging naar meer onderscheidende profielen en een beweging richting linker benedenhoek een beweging naar minder onderscheidende profielen.

De analyses zijn afzonderlijk verricht per type hoger onderwijs (wo/hbo) en per niveau van diploma (Ad/ba/ma).

5.1 WO

Bij de bachelor instroom zijn grofweg drie groepen instellingen³ te onderscheiden:

- drie 'grote' universiteiten met relatief veel grote en kleine opleidingen en een relatief beperkt marktaandeel in die opleidingen: er is geen duidelijk patroon in de ontwikkeling van de profielen aangaande het bacheloraanbod te onderkennen.
- de technische universiteiten en WUR, waar de opleidingen een vergelijkbare omvang hebben en waar het marktaandeel van die opleidingen ook groter is. In de tijd is er niet echt sprake van een

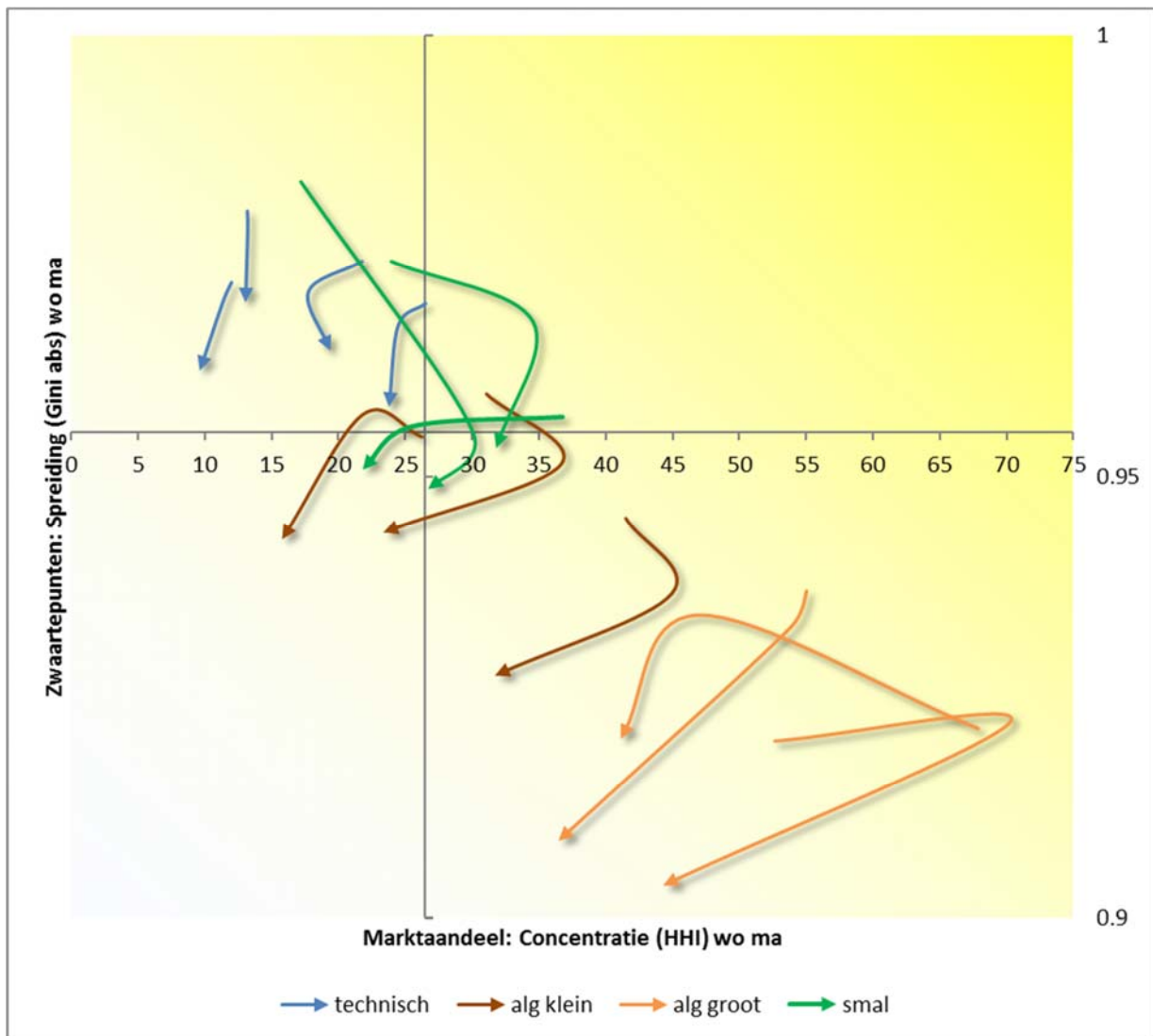
³ De levensbeschouwelijke universiteiten en de Open Universiteit zijn bij deze beschouwingen niet betrokken.

ontwikkeling richting onderscheidende profielen bij deze universiteiten: de spreiding is iets toegenomen en de concentratie/marktaandeel is bij al deze universiteiten op één na nauwelijks veranderd.

- De derde categorie universiteiten (kleinere algemene universiteiten met een minder breed opleidingsaanbod) bestaat uit twee subgroepen, waarvan één meer lijkt op de 'grote' universiteiten en de andere (gespecialiseerde) op de technische universiteiten. Bij de laatste subgroep is geen sprake geweest van de ontwikkeling van onderscheidende profielen omdat de marktaandelen zijn afgenomen terwijl de spreiding min of meer gelijk is gebleven of zelfs is afgenomen. In de ontwikkeling van de profielen van de drie universiteiten uit de eerste subgroep is geen duidelijk patroon te onderkennen.

Bij de master opleidingen in het wo zijn veranderingen relatief groter en beter zichtbaar dan bij de bacheloropleidingen. Dit komt voor een deel door het kleinere aantal opleidingen en het kleinere aantal studenten dat hierin instroomt. Verder valt op dat de verdeling van instroom in masteropleidingen per universiteit iets schever is dan bij de bacheloropleidingen: er zijn meer grote en kleine master opleidingen naast elkaar. Opvallend is ook dat bij alle universiteiten, met uitzondering van de technische universiteiten, het marktaandeel in de loop der jaren afneemt. Voor alle universiteiten geldt dat ze via een omweg richting minder onderscheidende profielen (binnen de instelling instroom gelijkmatiger over opleidingen verdeeld en kleiner geaggregeerd marktaandeel) zijn bewogen.

Figuur 10: Profielkenmerken in onderwijsaanbod; zwaartepunten en marktaandelen, wo, master opleidingen 2006-2015

Toelichting:

De lijn geeft de ontwikkeling van 2006 2011 en 2015 weer, waarbij de pijlpunt de situatie in 2015 weergeeft.

De intensiteit van de achtergrondkleur geeft de mate van ontwikkeling van onderscheidende profielen: hoe geler hoe meer onderscheidende profielen.

Alg. groot: RUG, UU, UvA; alg. klein: UL, RU, VU; smal: EUR, UM, TiU, technisch: TUD, UT, TUe, WU

5.2 HBO

In het hbo is de variëteit in instellingen wat betreft omvang en aantal opleidingen veel groter dan in het wo. De beelden die uit de analyses komen zijn iets minder helder te duiden dan in het wo.

De ontwikkeling in marktaandeel is niet overal gelijk. Er zijn enkele hogescholen waar de instroom meer geconcentreerd is geworden (meer instroom in de opleidingen waar ze toch al een groot marktaandeel in hadden). Er zijn veel hogescholen die de verschillen in instroom tussen hun opleidingen hebben zien

teruglopen (en daardoor een minder scheve verdeling hebben gekregen). De analyse van beide profielkenmerken laat verschillende ontwikkelingspaden zien in het bacheloraanbod.

Niet alle hogescholen bieden masteropleidingen aan, en als ze masteropleidingen aanbieden is het aantal veelal beperkt (tot één). Hierdoor hebben de beschouwingen over scheefheid en marktaandeel ten aanzien van masteropleidingen in het hbo weinig zeggingskracht. Dit geldt ook voor de ad-opleidingen waarvan het aanbod nog beperkter is.

6 Conclusies

In het hbo is grosso modo sprake van enige verbreding in het aanbod van zowel bachelor als master onderwijs. Deze ontwikkeling lijkt vanaf 2011 tot stilstand te komen. In het wo is vanaf dat jaar op bachelorniveau niet of nauwelijks meer sprake van verbreding. Op masterniveau hebben de meeste universiteiten de laatste jaren het aantal opleidingen verminderd.

Groei en krimp van het aanbod heeft in het wo grotendeels binnen de HOOP-sectoren plaatsgevonden waarin de instelling al opleidingen aanbood. De groei van het bacheloraanbod in het hbo heeft eveneens voornamelijk binnen de reeds aanwezige HOOP-sectoren plaatsgevonden. De groei van het masteraanbod vond bij zeven hogescholen in nieuwe en bij twaalf hogescholen in bestaande HOOP-sectoren plaats.

De verdeling van de instroom over de opleidingen per instelling is zowel in het hbo als het wo in de laatste tien jaar overwegend gelijkmatiger geworden. Bij de meeste hogescholen is sprake van een (iets) gelijkmatiger spreiding van de instroom over zowel de bachelor- als master opleidingen en dus van minder zwaartepunten. Ook in het wo is bij de meeste universiteiten sprake van een afname van zwaartepunten.

Bovenstaande trends leiden op stelselniveau tot de conclusie dat er, ondanks een versmalling in het wo master aanbod, sprake is van enigszins afnemende systeemdiversiteit als gevolg van verbreding van het aanbod van hogescholen en van afname van zwaartepunten in zowel het hbo als wo.

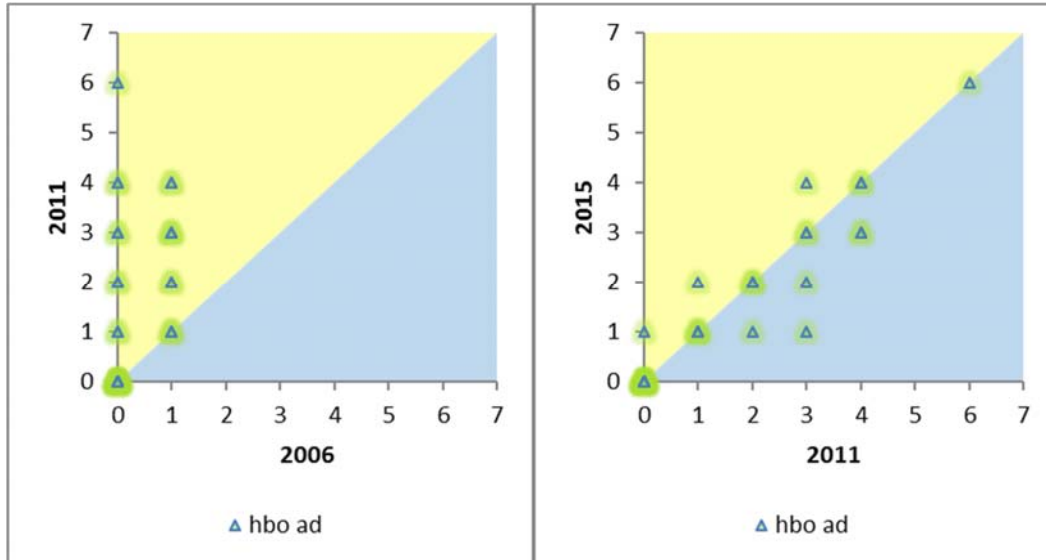
7 Gebruikte gegevens

In de Stelselrapportage wordt beoogd de dynamiek van het opleidingsaanbod in kaart te brengen. Daarom is er voor gekozen om instroomgegevens te gebruiken. Gegevens over studentaantallen (een voorraadgrootheid) 'dempen' de dynamiek van de instroomgegevens.

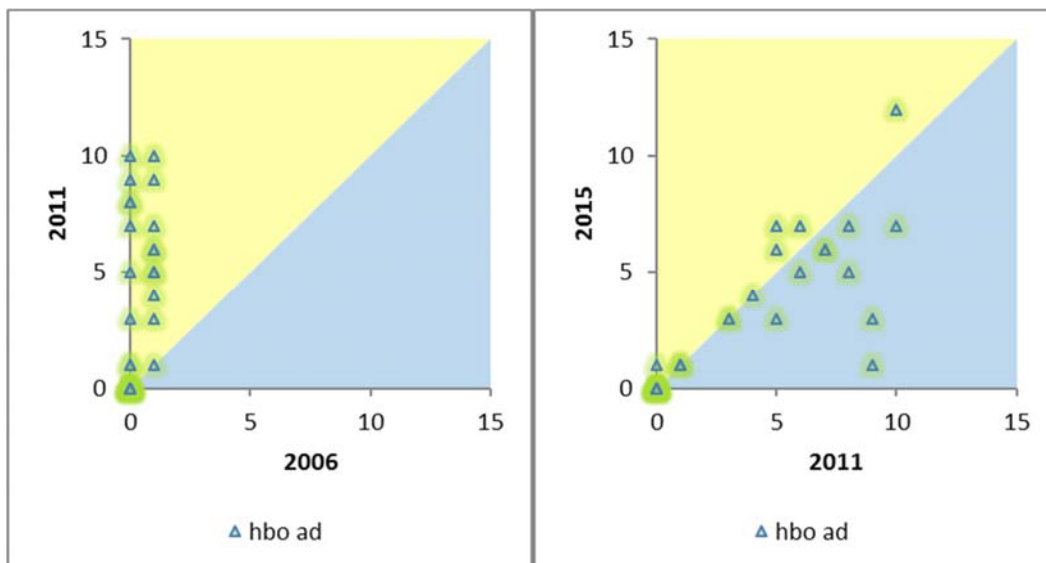
Verder betreft het de instroom gemeten over het gehele jaar (continu). Indien gegevens gebruikt worden van peildatum 1 oktober, wordt informatie gemist voor opleidingen die meer dan één inschrijfmoment kennen (vooral masteropleidingen).

Bijlage 1: Figuren breedte van het opleidingsaanbod

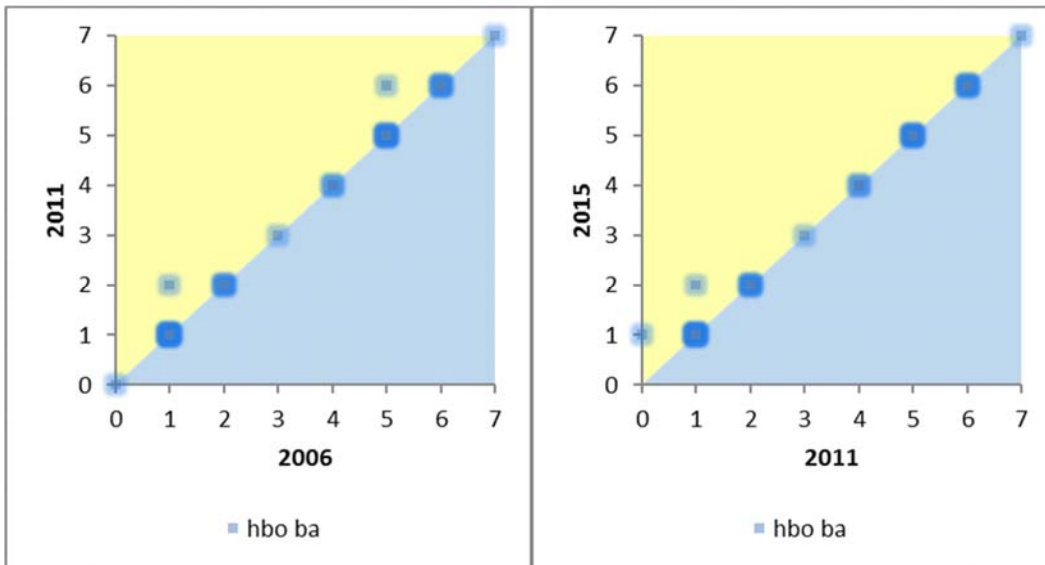
Figuur 11: Aanbod hbo: ad opleidingen (HOOP-sectorniveau), 2006-2011 en 2011-2015

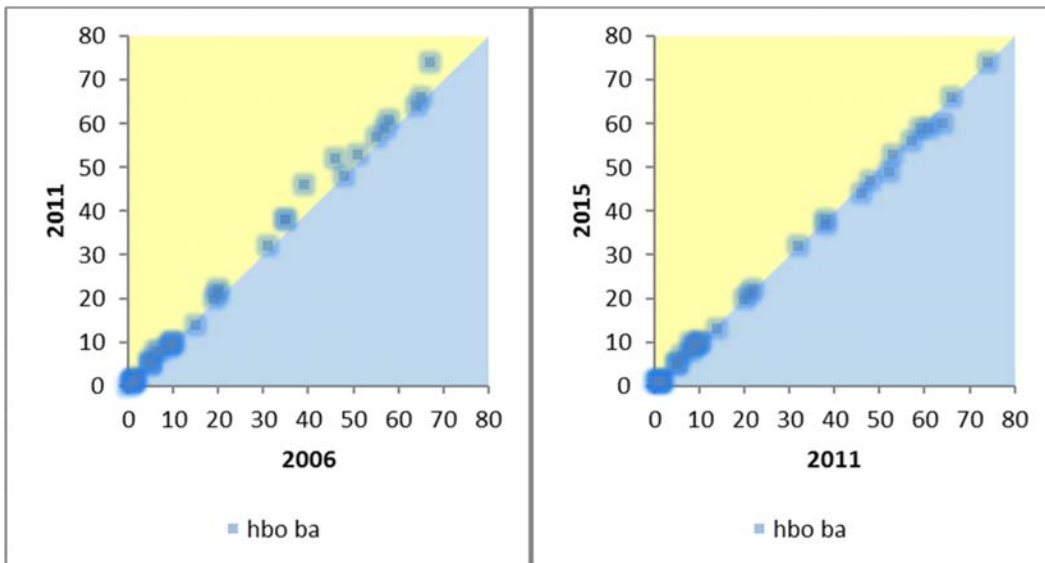
Figuur 12: Aanbod hbo: ad opleidingen (opleidingniveau), 2006-2011 en 2011-2015

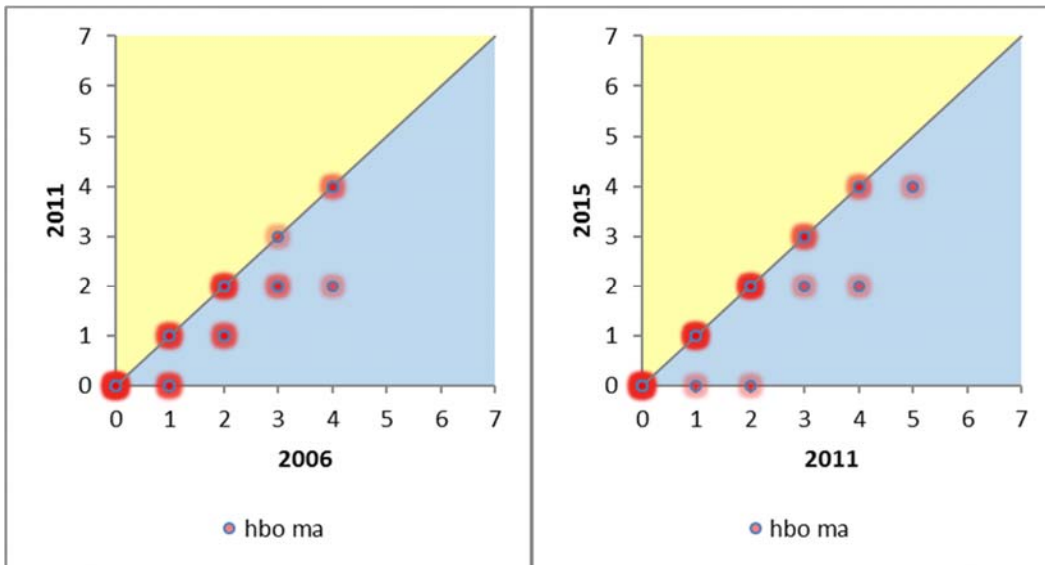
Figuur 13: Aanbod hbo: bachelor opleidingen (HOOP-sectorniveau), 2006-2011 en 2011-2015

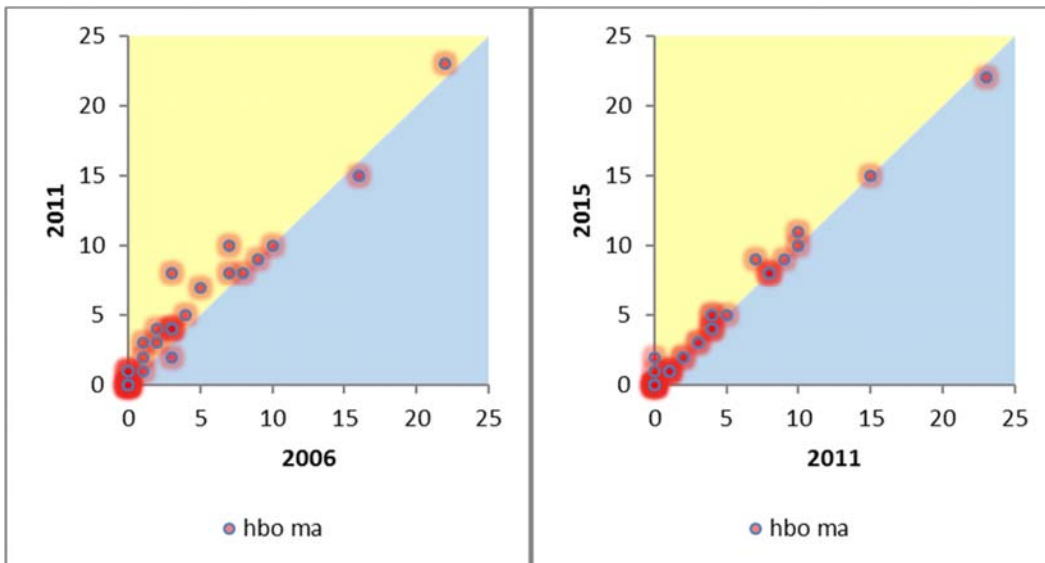
Figuur 14: Aanbod hbo: bachelor opleidingen (opleidingniveau), 2006-2011 en 2011-2015

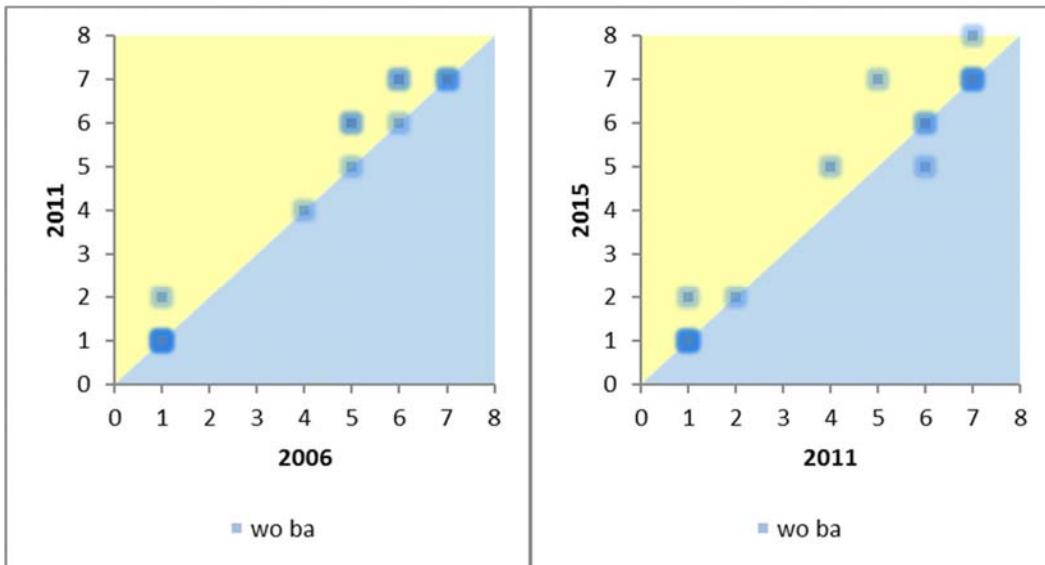
Figuur 15: Aanbod hbo: master opleidingen (HOOP-sectorniveau), 2006-2011 en 2011-2015

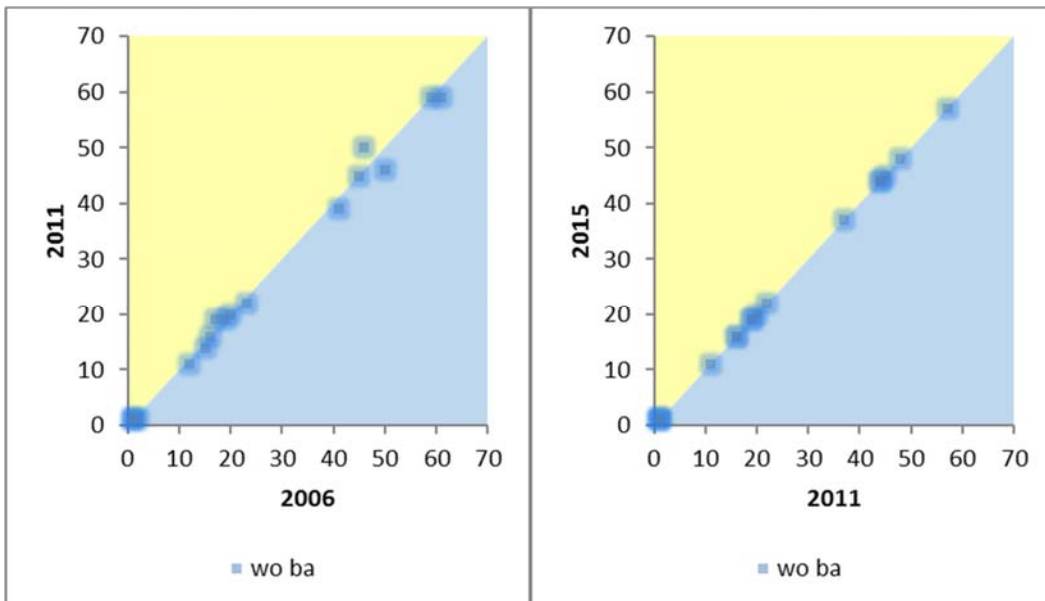
Figuur 16: Aanbod hbo: master opleidingen (opleidingniveau), 2006-2011 en 2011-2015

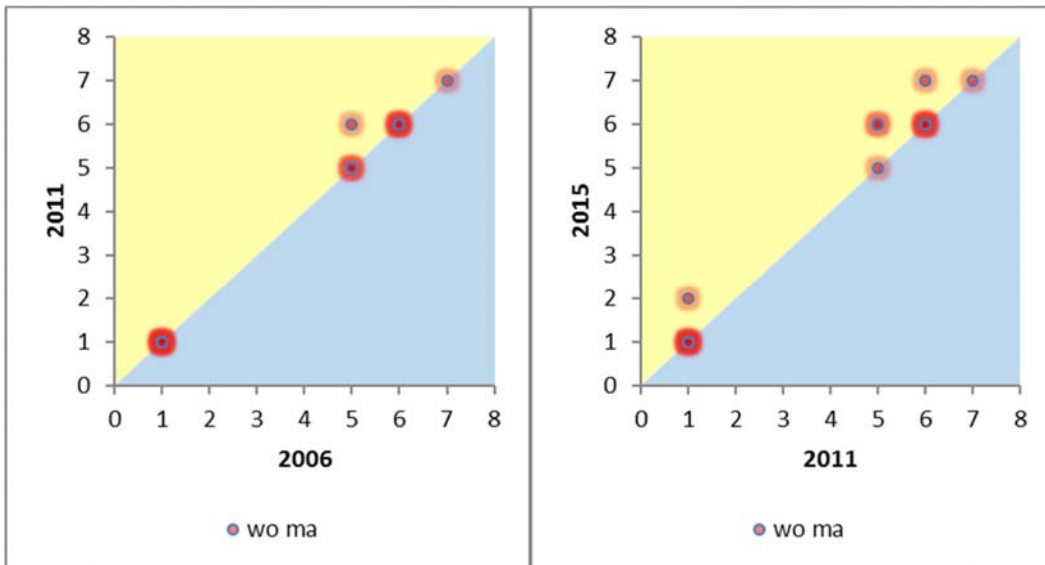
Figuur 17: Aanbod wo: bacheloropleidingen (HOOP-sectorniveau), 2006-2011 en 2011-2015

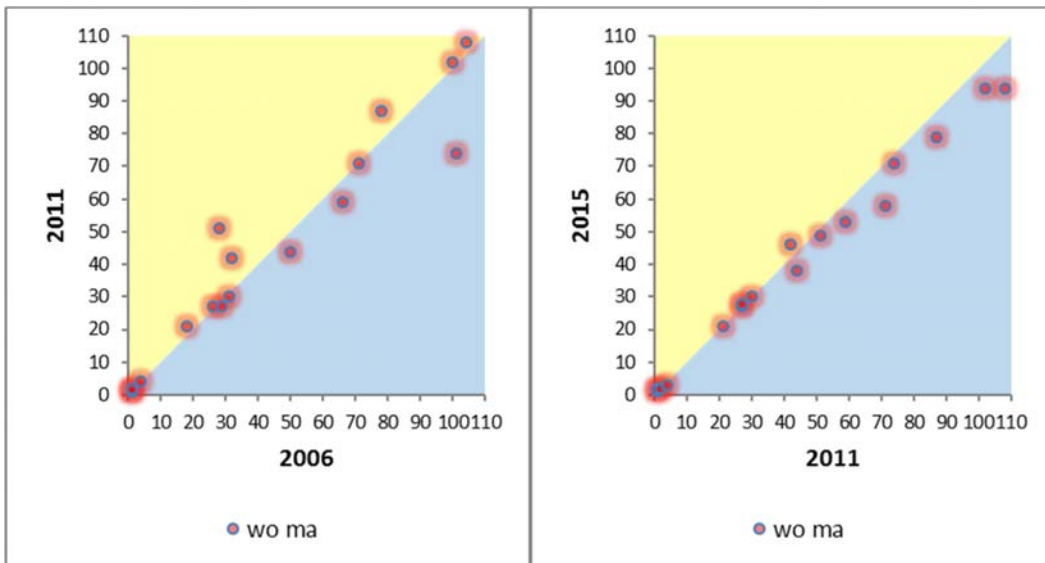
Figuur 18: Aanbod wo: bacheloropleidingen (opleidingniveau), 2006-2011 en 2011-2015

Figuur 19: Aanbod wo: masteropleidingen (HOOP-sectorniveau), 2006-2011 en 2011-2015

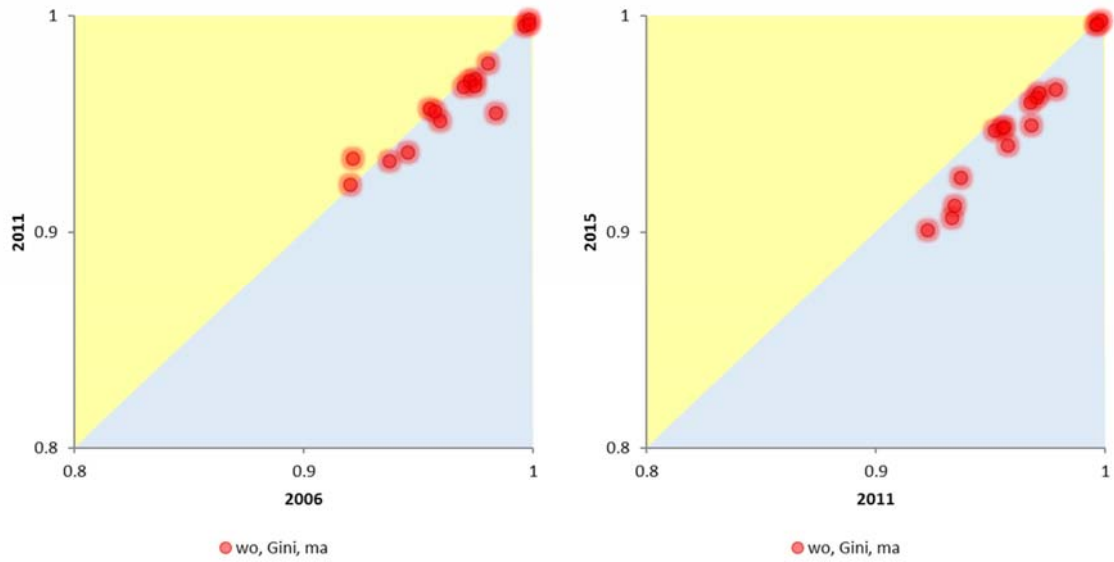

Figuur 20: Aanbod wo: masteropleidingen (opleidingniveau), 2006-2011 en 2011-2015

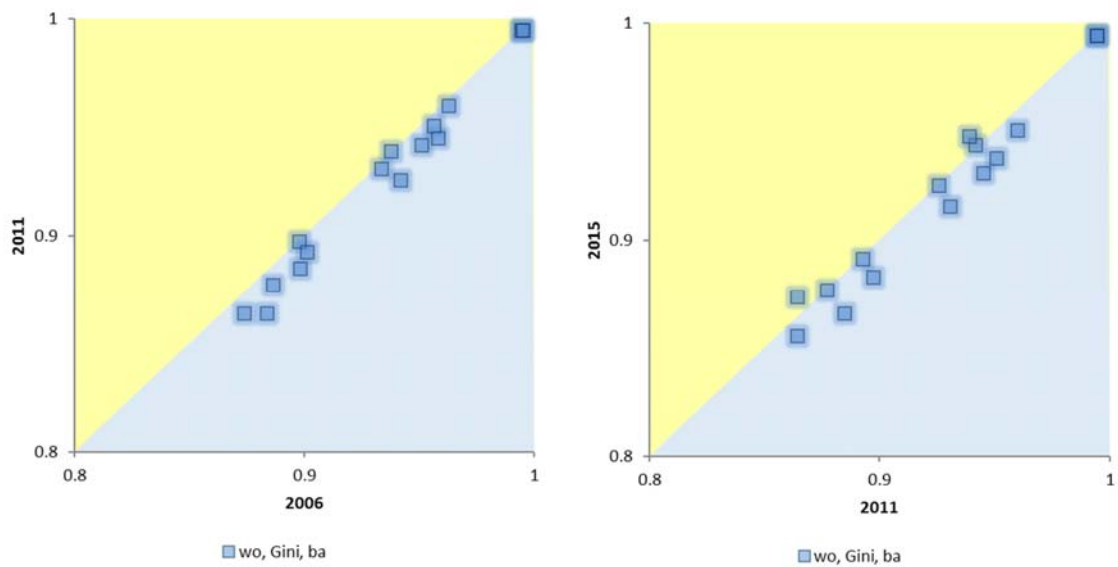

Bijlage 2: Figuren zwaartepunten (spreiding)

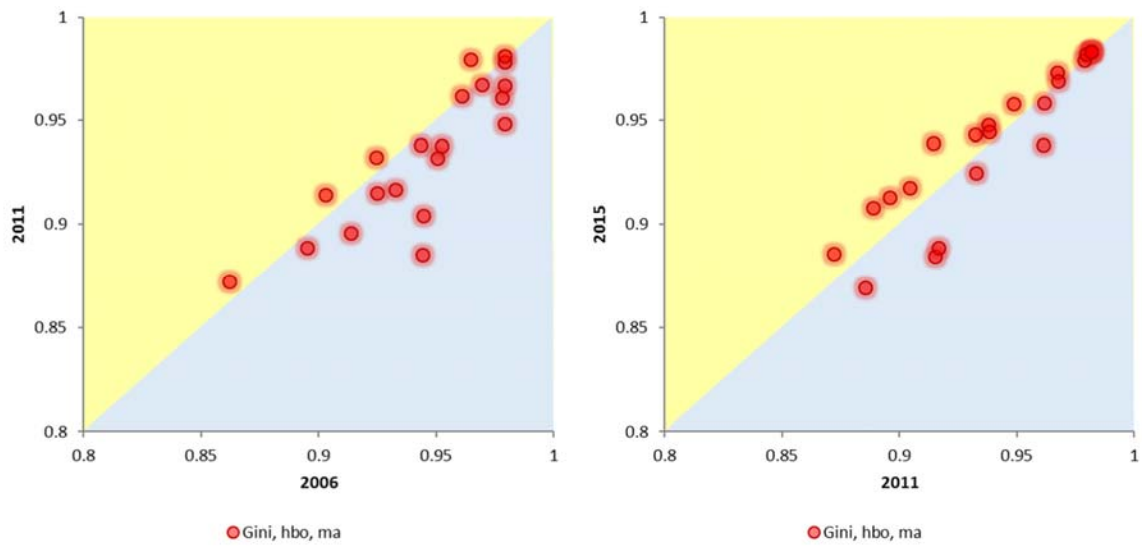
Figuur 21: Zwaartepunten: spreiding (gini), wo, masteropleidingen, 2006-2011 en 2011-2015

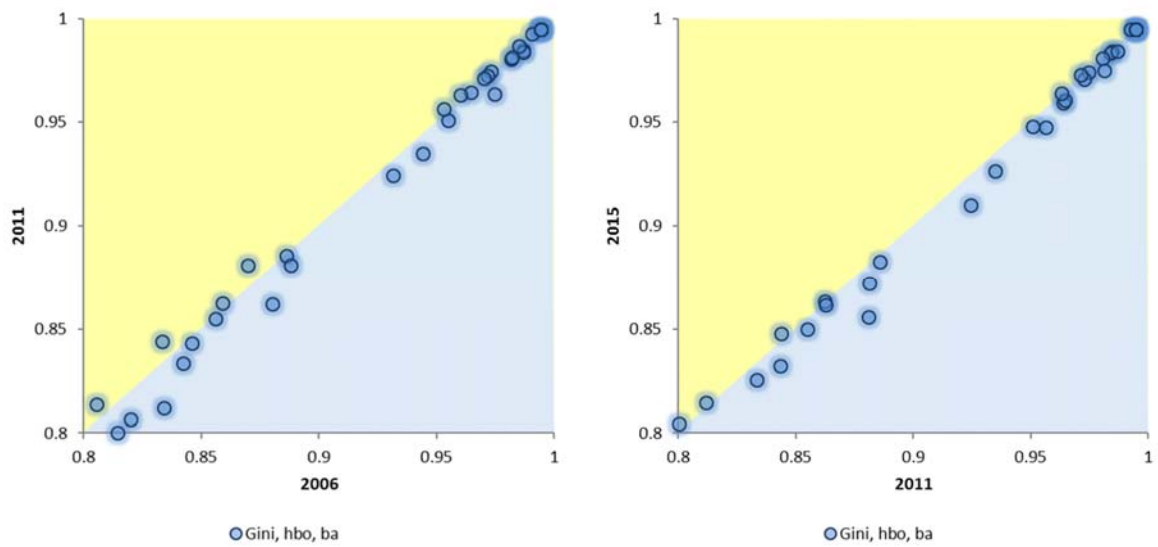
Figuur 22: Zwaartepunten; spreiding (gini), wo, bacheloropleidingen, 2006-2011 en 2011-2015

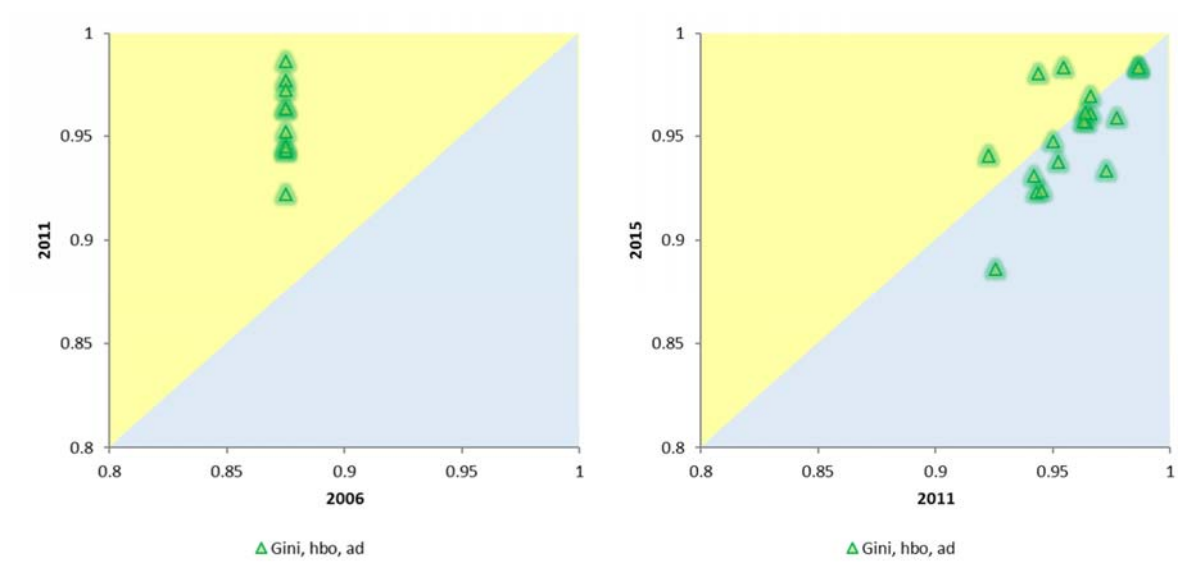
Figuur 23: Zwaartepunten; spreiding (gini), hbo, masteropleidingen, 2006-2011 en 2011-2015

Figuur 24: Zwaartepunten; spreiding (gini), hbo, bacheloropleidingen, 2006-2011 en 2011-2015

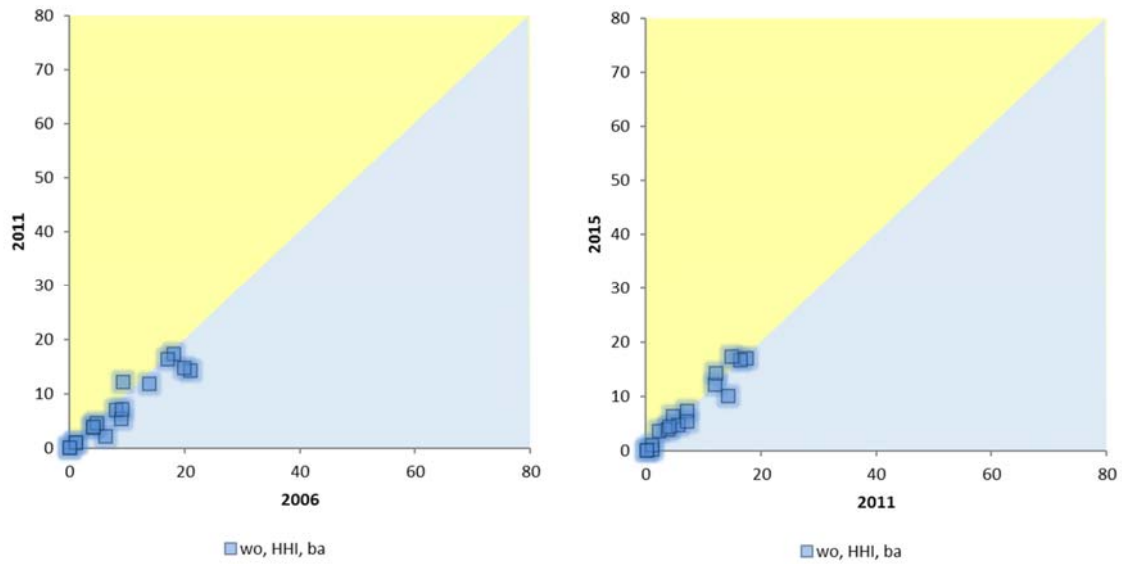

Figuur 25: Zwaartepunten; spreiding (gini), hbo, ad-opleidingen, 2006-2011 en 2011-2015

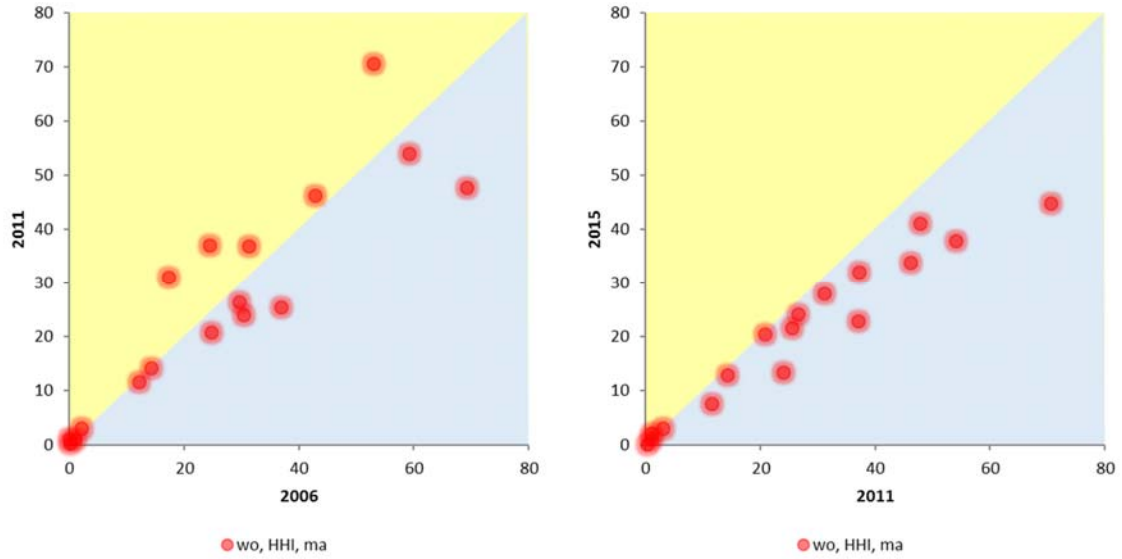

Bijlage 3: Figuren marktaandeel: verdeling over opleidingen

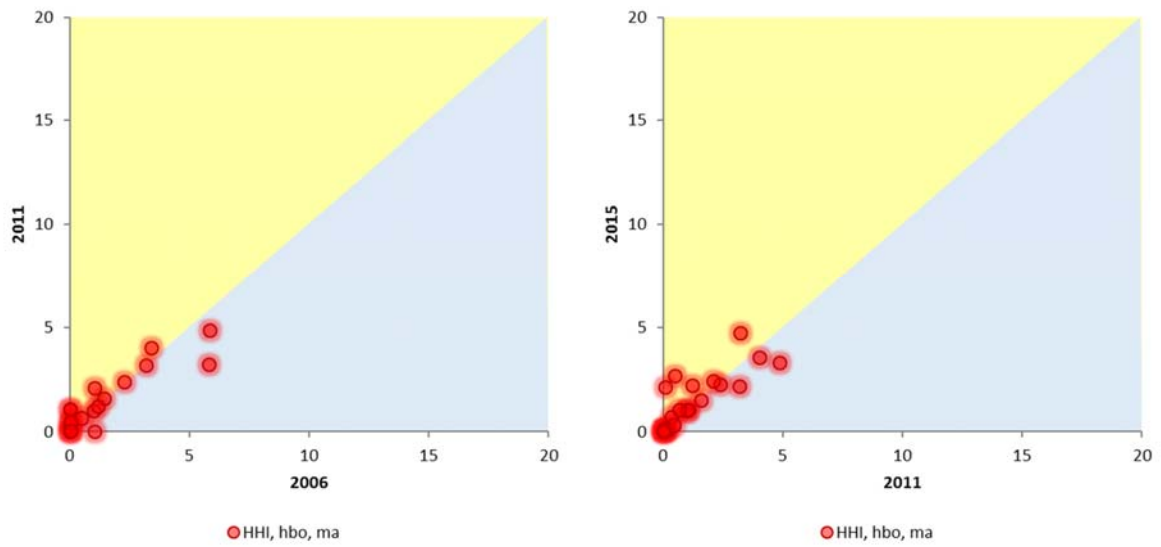
Figuur 26: Marktaandeel; concentratie (HHI), wo, bacheloropleidingen, 2006-2011 en 2011-2015

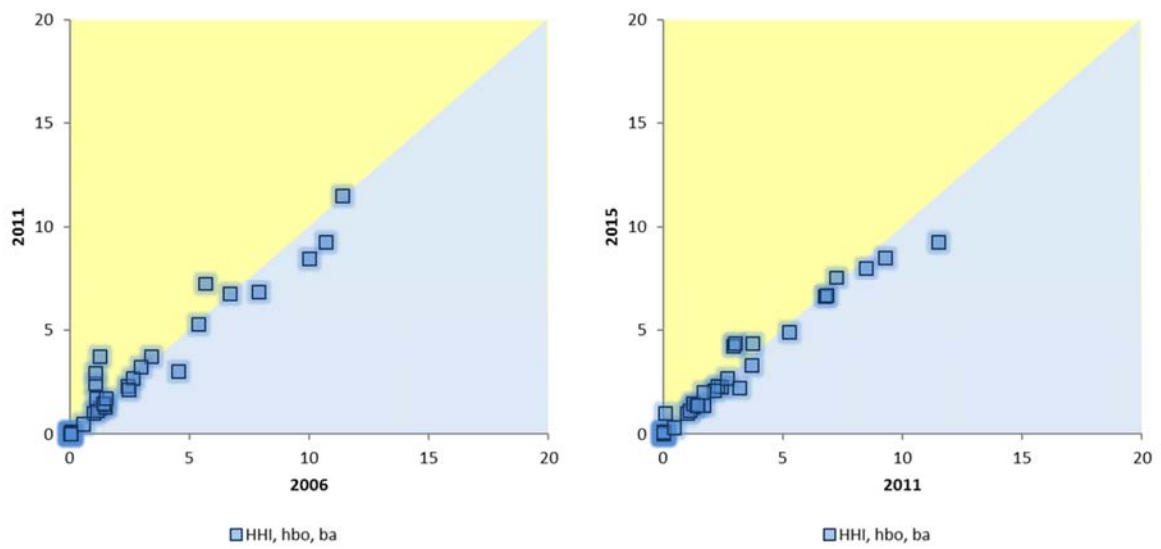
Figuur 27: Marktaandeel; concentratie (HHI), wo, masteropleidingen, 2006-2011 en 2011-2015

Figuur 28: Marktaandeel; concentratie (HHI), hbo, masteropleidingen, 2006-2011 en 2011-2015

Figuur 29: Marktaandeel; concentratie (HHI), hbo, bacheloropleidingen, 2006-2011 en 2011-2015

Figuur 30: Marktaandeel; concentratie (HHI), hbo, ad-opleidingen, 2006-2011 en 2011-2015

